

Az önkormányzati reform megítélése az önkormányzati dolgozók szemszögéből egy kérdőíves felmérés keretében

Dr. Hegedűs Szilárd

Adjunktus, Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar

hegedus.szilard@uni-bge.hu

Jakab Tekla

Ph.D. hallgató, Szent István Egyetem

vivalatekla@gmail.com

Absztrakt: A tanulmány célja, hogy az önkormányzati rendszer hazai történéseit az önkormányzati dolgozók nézőpontjából mutassa be kvantitatív kutatás keretében. A dolgozat célja, hogy megvizsgálja az önkormányzati rendszerben bekövetkezett változásokat az elmúlt közel 10 év távlatából, különösen az önkormányzati reformra tekintettel.

Kulcsszavak: önkormányzat, kvantitatív kutatás, önkormányzati dolgozók, reform, finanszírozás

1. Szakirodalmi feldolgozás

Az önkormányzati rendszer létrehozatalakor, az akkor uralkodó közmenedzsment szemléletet vették alapul. 1990-ben az egy település egy önkormányzat elve érvényesült, a középszintű önkormányzatok feladatai csökkentek. Fontos volt, hogy az akkor hatályos önkormányzati törvény (1990. évi LXV. törvény) nem határozta meg a konkrét feladatellátási módot, hanem a szolgáltatás megszervezésének kötelezettségét írta pusztán elő. Ebből adódik az a szemlélet is, hogy az önkormányzatok végezzenek vállalkozási tevékenységet, de ez a számviteli rendszer miatt kihasználatlan lehetőség maradt, inkább önkormányzati cégeket alapítottak a helyhatóságok (Vigvári, 2009a és 2009b).

A magyar önkormányzati rendszer tulajdonságait, és sajátosságait Horváth M. et al. (2014) foglalta össze, amely a 2013-ban befejezésre kerülő önkormányzati reformig jellemezte a hazai önkormányzati szektort:

A helyhatóságok jelentős mértékű közfeladat ellátási kötelezettsége, amely az államháztartási kiadások 23-27%-át jelentette. A saját bevételi önállóság fokozatosan jött létre, a bevételi összetételben fokozatosan vált dominánssá a helyi iparüzési adó bevétel, mivel az 1990-es értékhez képest 2009-ig arányát tekintve meghatszorozódott (Kovács – Sipos, 2011). A megosztott bevételek közül a személyi jövedelemadó megosztásának szerepe fokozatosan csökkent, 2013-as évvel kivételre került;

Az állami támogatások és hozzájárulások 1991-ben még közel 50%-os részarányt képeztek az összes bevételen belül, ez az arány 2009-ig 20% alá csökkent, tehát fokozatosan csökkent az állami támogatás részaránya, 2005-től kezdve nominális

értéken is (Vigvári, 2008). Az állami támogatásokon belül fajsúlyos volt a normatív alapon történő támogatás, azon belül is a kötött normatíva.

Az önkormányzatok hitelfelvételét effektíve nem korlátozta a szabályozás, de jure a korrigált összes bevétel 70%-ig volt adósságszolgálat engedélyezett. De facto azonban nem került ellenőrzésre, és szankcionálásra.

2007-ben a világválság kitörése társadalmi, pénzügyi, gazdasági és államháztartási válságként is begyűrűzött Magyarországra. Az önkormányzati rendszerben két tekintetben is megjelent, amely településtípusonként eltérő volt. A községeket, kisebb városokat és a megyei önkormányzatokat inkább a likviditás és a bonitás hiánya idézett elő folyamatos nehézségeket a központi szint forráskivonása miatt (Vigvári – Jánosy, 2009)

2006 és 2008 között a nagyobb méretű településeknél, döntően megyei jogú városok, városok és Budapest kerületei esetében a kötvényfinanszírozás terjedt el, főként, mert ezen szegmensek voltak hitelképesek. Ezen időszakban 274 db kötvénykibocsátás történt, számos atipikus jellemzővel, mint a teljesen hiányzó másodlagos piac, hosszú futamidő és türelmiidő, és devizás denomináció. A kötvénykibocsátás volumene csak 2010-ben mérséklődött mérhetően (Vigvári, 2009a; Csizsárik –Kocsir, 2008, 2010, 2014).

2011-ben az önkormányzatok adósságállománya 1200 milliárd Ft-ot tett ki, amely a GDP 5%-náj megfelelő érték. Ezek közt igen alacsony értéket, mindösszesen 70 milliárd Ft-ot jelentett a községek, a 3000 főnél alacsonyabb települések adóssága. 2011-től kezdődően az önkormányzati adósságot 5 lépésben konszolidálta a központi költségvetés, 2011-ben a megyei önkormányzatok adósságát, 2012-ben az 5000 főnél kisebb települések adósságát, 2013-ban és 2014-ben az 5000 főnél nagyobb települések adósságát vállalta át, közel 1500 milliárd Ft-ot kitevő értékben (Lentner, 2014). 2011-től hatályba lépett az új önkormányzati törvény, amely jelentősen átalakította az önkormányzati feladat és hatásköri rendszert. Ennek keretében számos közfeladat államosításra került, feladatfinanszírozási rendszer került bevezetésre, és a hitelfelvétel engedélykötelessé vált, a korábbinál erősebb korlátok elé állítva az eladósodást. Az új önkormányzati törvény inkább az önkormányzatok feladatait a településüzemeltetési profilra módosította (Molnár – Hegedűs, 2018).

Sivák és Zsugyel (2015) elemezte és összehasonlító elemzés keretében vizsgálta meg a fiskális föderalizmus helyzetét OECD tagországokban. Cernenko et al. (2015) a fiskális föderalizmust a Szlovák Köztársaság példáján keresztül mutatta be.

Fellegi (2015) vizsgálta az önkormányzatok 2013 után hatályba lépő finanszírozási rendszerét, különös tekintettel a helyi adókra. A tanulmány kulcskérdése, hogy miként befolyásolta a finanszírozás fenntarthatóságát az önkormányzatok új szabályozása.

Sipos (2015) vizsgálta annak vonatkozásait, milyen mértékben alakul a központi és helyi adóbeszedés gyakorlata, és ennek milyen hatása az adómorálra.

Gárdos (2015) vizsgált a Magyar Államkincstár rendszerváltozást követő történetét, szervezetének evolúcióját, ezen kívül főbb feladatait, illetve meghatározó funkcióit a költségvetési szférában, különösen 2011 utáni szerepére hangsúlyt fektetve.

Sági (2015) vizsgált az önkormányzati hitelfelvétel szerepét a pénzügyi kapacitásra, illetve a kiskincstári rendszerek likviditást javító hatásait, az önkormányzati reformot megelőző és az azt követő időszakban.

2. Anyag és módszer

Kutatásom során primer adatfelvételt végeztem el az önkormányzati alkalmazottak körében. Ennek megfelelően strukturált kérdőívet készítettem el, amelyben összesen 2 kiválasztós, nominális változós, valamint 7 db Lickert skálás kérdést tartalmazott. A társadalomtudományi kutatásban elterjedt az 1-5 skálától eltérő megoldás, azonban a

hazai társadalmi környezet jellemzően ebben gondolkodik, főként az iskolarendszer hatása miatt. Ebből adódóan az ordinális skála ezt követte le, az 1-es érték a legrosszabb, míg az 5-ös érték a legjobb volt. A két nominális változó a válaszadó azonosítását tette lehetővé, míg az 7 db ordinális skálás kérdőív az önkormányzati rendszerrel való megelégedettséget mérte. Volt lehetőség a vélemény kifejtésére egy saját vélemény bokszz-szal is, amelyet az eredmények szofisztikálására használtam, ezzel ugyan kevesen éltek, ennek ellenére releváns válaszokat kaptam ennek alkalmazásával.

Az adatfelvételezés online felületen keresztül történt. A kérdőív online felületen elérhető volt 2019. március 18-tól 2019. április 7-ig. Az online kérdőív Google Form-ban készült el, az adatokat MS Office és SPSS programmal dolgoztam fel. Kutatásom során a statisztikai módszerek közül leíró statisztikát, keresztábra-elemzést, valamint klaszterelemzést végeztem el.

3. Eredmények

	Milyen típusú településen található az önkormányzat, ahol dolgozik?	Milyen pozícióban dolgozik az önkormányzatnál?	Milyen mértékben történik saját bevétel el finanszírozással?	Feladatfinanszírozás megítélése	Szabályozási környezet megítélése	Likviditási helyzet megítélése	Eredmény szemléletű számvitel megítélése	Reform megítélése	Korábbi önkormányzati rendszer megítélése
N Valid	218	218	217	218	218	218	218	218	218
Missing	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Mean	nem releváns	nem releváns	2,78	3,18	3,06	3,21	2,95	3,05	2,47
Mode	nem releváns	nem releváns	3	3	3	3	3	4	2
Std. Deviation	nem releváns	nem releváns	1,261	1,075	1,209	1,057	,992	1,012	,951

1. Táblázat: A vizsgált változók és válaszadók

Forrás: Saját kutatás

Az első táblázat tartalmazza a leíró statisztikai elemzését a vizsgált változóknak, amelyet a változók jellegéből adódóan átlaggal, a szórással és a módusszal mértem. Minden vizsgált ordinális változónál a leggyakoribb elem a 3-as, tehát a következő adatfelvételnél kényszerítést kell alkalmazni a középpértéktől való eltérés érdekében. Az átlag és a szórás azonban már beszédesebb információkat tartalmaz. A válaszokból kiderül, hogy a feladatfinanszírozás megítélése kapott átlagosan a legnagyobb értéket, valamint a likviditási helyzet. Nem elégedettek az eredmény szemléletű számvittel, valamint a korábbi önkormányzati rendszer megítélése is alacsony volt. A szabályozási környezet, valamint a saját bevételeknél a legnagyobb a szórás, tehát itt oszlanak meg leginkább a vélemények.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században 2019/2 kötet
Kihívások a marketing és a menedzsment területén a XXI. században

Budapest	2	,9	,9	,9
Járászhely város	10	4,6	4,6	5,5
Község	144	66,1	66,1	71,6
Nagyközség	10	4,6	4,6	76,1
Város	52	23,9	23,9	100,0
Total	218	100,0	100,0	

2. táblázat: Milyen típusú településen található az önkormányzat, ahol dolgozik?

Forrás: saját kutatás

A második táblázat a válaszadók településtípusonkénti elhelyezkedését mutatják, amelyenél az Mötvt. által alkalmazott kategóriákat alkalmaztam. Budapestről két kerületből érkezett válasz, a legnagyobb számban a községben élők válaszoltak, de a városok száma is magas volt. A városok között 5 megyei jogú város volt. Emiatt nem tekinthető reprezentatívnak az adatfelvétel, azonban mivel az önkormányzatok közel 6,8%-át sikerült megszólítani, így mindenképp érdekes eredményekkel kecsegtet.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Val Aljegyző	5	2,3	2,3	2,3
id Alpolgármester	3	1,4	1,4	3,7
Jegyző	2	,9	,9	4,6
Könyvelő	2	,9	,9	5,5
Pénzügyi főelőadó	2	,9	,9	6,4
Pénzügyi aleelőadó	2	,9	,9	7,3
Polgármester	1	,5	,5	7,8
Referens / Ügyintéző	151	69,3	69,3	77,1
Vezető pozíció	50	22,9	22,9	100,0
Total	218	100,0	100,0	

3. Táblázat: Milyen pozícióban dolgozik az önkormányzatnál?

Forrás: Saját kutatás

Ahogy a 3. táblázat is mutatja, jellemzően referensek válaszoltak, valamint valamilyen meg nem határozott vezető pozíciót betöltő alkalmazottak, jellemzően pénzügyi vezetők, irodavezetők adtak választ. Sajnálatos módon polgármester mindösszesen egy töltötte ki a kérdőívet.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	abszolút elégedetlen	42	19,3	19,4	19,4
	elégedetlen	47	21,6	21,7	41,0
	közömbös	73	33,5	33,6	74,7
	elégedett	27	12,4	12,4	87,1
	nagyon elégedett	28	12,8	12,9	100,0
	Total	217	99,5	100,0	
Missing	System	1	,5		
Total		218	100,0		

4. táblázat: Milyen mértékben történik saját bevétellel finanszírozás?

Forrás: Saját kutatás

A negyedik táblázat válaszai arra engednek következtetni, hogy a települések jelentős része nem elégedett a saját bevétellel való finanszírozással, mivel több, mint 40% elégedetlen a saját bevétel generáló képességgel. Ez abból az aspektusból jelent problémát, hogy az önkormányzatiság egyik fokmérője, hogy milyen mértékben képesek a saját bevételeket felhasználni, amely a fejlődés egyik alapját képezi. Ezen a 2015-től bevezetett települési adók koncepciója sem tudott érdemben változtatni, a megjegyzésekre adott válaszokat figyelembe véve. Az új önkormányzati rendszer tehát nem tudta érdemben korrigálni a helyi adók koncentráltóságából adódó egyenlőtlenségeket, mára a legnagyobb saját bevételt biztosító helyi iparüzési adó gyakorlatilag „szent tehén” vált, annak ellenére, hogy az adótanácsadó és vállalkozói szféra, szakma ennek átalakításának érdekében lobbizik (Mura et al, 2015).

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	abszolút elégedetlen	7	3,2	3,2	3,2
	elégedetlen	52	23,9	23,9	27,1
	közömbös	89	40,8	40,8	67,9
	elégedett	34	15,6	15,6	83,5
	nagyon elégedett	36	16,5	16,5	100,0
	Total	218	100,0	100,0	

5. táblázat: Feladatfinanszírozás megítélés

Forrás: Saját kutatás

Az új önkormányzati rendszer vezette be a feladatfinanszírozás rendszerét, amely keretében az önkormányzatokat a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott forrás illeti meg, ennek során figyelembe veszik a település adóerőképességét, és ennek függvényében differenciál. A rendszer bizonyos esetekben változik, de számos feladatelemében 2013 óta azonos összeget kapnak a helyhatóságok. Az adatok alapján látszik, hogy 32%-os a támogatottsága a rendszernek, elutasíthatósága valamivel kisebb, mint a saját bevételek meglétének megítélésének. Ez azzal magyarázható, hogy főként kisebb települések köréből kerültek ki a válaszadók.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	abszolút elégedetlen	24	11,0	11,0	11,0
	elégedetlen	46	21,1	21,1	32,1
	közömbös	77	35,3	35,3	67,4
	elégedett	36	16,5	16,5	83,9
	nagyon elégedett	35	16,1	16,1	100,0
	Total	218	100,0	100,0	

6. táblázat: Szabályozási környezet megítélése

Forrás: Saját kutatás

A szabályozási környezet jelentősen változott a 2011-es reformmal. Új önkormányzati törvény került elfogadásra, emellett elfogadásra került a Stabilitási törvény, engedélykötelessé téve a hitelfelvételt, azonban kikaput hagyva a helyhatóságok számára. ¹ A szabályozási környezet támogatottsága megegyezik a feladatfinanszírozással, ám elutasíthatósága annál magasabb fokú a válaszadók alapján.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid abszolút elégedetlen	23	10,6	10,6	10,6
elégedetlen	38	17,4	17,4	28,0
közömbös	88	40,4	40,4	68,3
elégedett	64	29,4	29,4	97,7
nagyon elégedett	5	2,3	2,3	100,0
Total	218	100,0	100,0	

7. táblázat: Eredmény szemléltető számvitel megítélése

Forrás: Saját kutatás

2014-től került bevezetésre az eredmény szemléltető számvitel, az EU-s direktíva² alapján. A rendszerre való átállás nehézséget okozott a helyhatóságok számára, erről lásd Molnár – Hegedűs (2018). Különös tekintettel a kisebb településeken idéz elő nehézségeket a megfelelő humán erőforrás biztosítása. 2019-től ezért a Magyar Államkincstár elindította a díjmentes könyvelési szolgáltatását, egyelőre pilot projekt keretében. A támogatottság itt is a korábbi két változónál tapasztalt értékhez hasonló, elutasíthatósága azonban meglepő módon a két korábbi vizsgált változónál alacsonyabb, ez jellemzően a városoknál figyelhető meg.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid abszolút elégedetlen	23	10,6	10,6	10,6
elégedetlen	33	15,1	15,1	25,7
közömbös	76	34,9	34,9	60,6
elégedett	82	37,6	37,6	98,2
nagyon elégedett	4	1,8	1,8	100,0
Total	218	100,0	100,0	

8. táblázat: Reform megítélése

Forrás: Saját kutatás

Az önkormányzati reform megítélése a válaszok alapján arra enged következtetni, hogy a reformot támogató önkormányzatok magas hányada támogatta a reformot. Mindez főként abból adódik, hogy a jelenlegi önkormányzati rendszer a kisebb településeket támogatja a humán közszolgáltatások centralizációjával, amelyet a megjegyzésre adott válaszokból következtettem ki. Ebben a kérdésben is a városok ítélik meg inkább negatívan a reformot.

¹ EU-s fejlesztések, reorganizációs hitelek, valamint működési célú hitelek esetében.

² 185/2011 EK rendelet

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid abszolút elégedetlen	31	14,2	14,2	14,2
elégedetlen	86	39,4	39,4	53,7
közömbös	75	34,4	34,4	88,1
elégedett	19	8,7	8,7	96,8
nagyon elégedett	7	3,2	3,2	100,0
Total	218	100,0	100,0	

9. táblázat: Korábbi önkormányzati rendszer megítélése

Forrás: Saját kutatás

A korábbi önkormányzati rendszer elutasítottsága viszonylag magas, 54%-os értéket ért el, míg a korábbi rendszerrel mindösszesen 12% volt elégedett. Ez utóbbi főként a községitől eltérő településkategóriákban volt jellemző, valamint azokon a településeken, ahol magas a saját bevétel útján történő finanszírozás. A jelenlegi támogatási rendszer, valamint a szolidaritási hozzájárulás 2017-től bevezetett rendszere főként ezeket a településeket érinti hátrányosan, míg a saját bevétellel kevésbé rendelkező településeken a vizsgálatok alapján kevésbé jellemző a korábbi szabályozási környezet támogatottsága.

	Milyen típusú településen található az önkormányzat, ahol dolgozik?					Total
	Budapest	Járászékhely város	Község	Nagyközség	Város	
Milyen mértékben történik saját bevétellel finanszírozással?						
abszolút elégedetlen	0	1	29	3	9	42
elégedetlen	0	1	38	1	7	47
közömbös	0	3	53	2	15	73
elégedett	1	2	9	4	11	27
nagyon elégedett	1	3	15	0	9	28
Total	2	10	144	10	51	217

10. Táblázat: Saját bevétel és településkategória kapcsolata

Forrás: Saját kutatás

A 10. táblázat adatai megerősítik, hogy főként a kisebb településeken alacsony az adóerőképeség, jellemzően ezen települések maradtak ki a külföldi tőkebefektetésekből, ezért jellemzően itt a legnagyobb a feladatfinanszírozás, valamint a reformintézkedések, illetve a szabályozási környezet támogatottsága. A városokban jellemzően magas a saját bevétel, nem meglepő módon főként a megyei jogú városokban.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,120 ^a	16	,010
Likelihood Ratio	30,934	16	,014
Linear-by-Linear Association	,823	1	,364
N of Valid Cases	217		

a. 5 cells (15,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,25.

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,385	,010
	Cramer's V	,192	,010
N of Valid Cases		217	

A Chi-négyzet próba szignifikáns kapcsolatot tárt fel, ám ennek erőssége a közepesnél gyengébb. Ebből tehát azt a következtetést lehet levonni, hogy a hatástényező viszonylag kismértékű, ezt megerősíti a Cramer V mutató értéke.

		Milyen típusú településen található az önkormányzat, ahol dolgozik?					Total
		Budapest	Járászhely város	Község	Nagyközség	Város	
Eredmény szemléletű számvitel megítélése	abszolút elégedetlen	0	1	15	3	4	23
	elégedetlen	0	2	24	2	10	38
	közömbös	0	4	61	2	21	88
	elégedett	1	2	42	2	17	64
	nagyon elégedett	1	1	2	1	0	5
Total		2	10	144	10	52	218

11. táblázat: Eredmény szemléletű számvitel és a településkategória kapcsolata

Forrás: Saját kutatás

Az eredmény szemléletű számvitel főként a kisebb települések között okozott jelentős problémát, mivel ezekben a településekben nem sikerült pótolni a szakembereket, illetve biztosítani a kellő utánpótlást³. Mindez főként abban is megnyilvánul, hogy zömében –jogszályellenesen- külső cégek útján tudják csak biztosítani a könyvvizelési kötelezettségnek történő megfelelést. A nagyobb települések számára a kezdeti nehézségek után az új rendszer többletinformációi viszont elősegítik a hatékonyabb döntéshozatalt.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,567 ^a	16	,005
Likelihood Ratio	18,334	16	,305
Linear-by-Linear Association	,294	1	,588
N of Valid Cases	218		

a. 7 cells (18,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

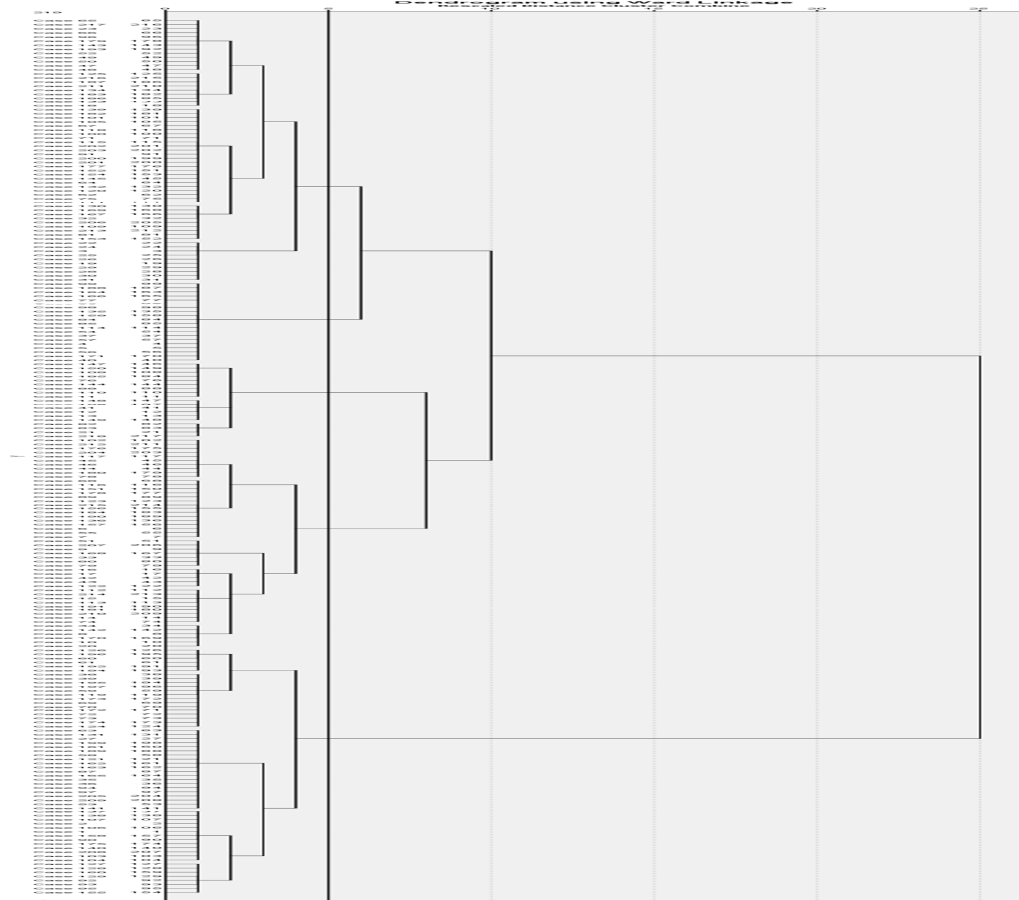
Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,398	,005
	Cramer's V	,199	,005
N of Valid Cases		218	

A Chi-négyzet próba ebben a kérdésben is szignifikáns eredményt hozott, ezt jelzi az 5%-nál alacsonyabb szignifikancia-szint. A kapcsolat erőssége a Phi értéke alapján közepesnél gyengébb, míg a Cramer V alapján gyenge.

A többi keresztábra eredménye nem hozott szignifikáns eredményt, ám ennek főbb eredményeit a korábbi elemzésekbe beépítésre kerültek.

³ Ebben jelentős szerepe van az oktatási rendszer hiányosságának is.

1. ábra: A klaszterelemzés dendrogrammja

Forrás: Saját kutatás

A klaszterelemzést a társadalomtudományoknál elfogadott Ward eljárással végeztem el, és az első iterációs szinten 5 klasztert tartottam indokoltnak létrehozni. Ennek főbb jellemzőit a 12. táblázat tartalmazza.

Ward Method	Milyen mértékben történik saját bevétellel finanszírozással?	Feladatfinanszírozás megítélése	Szabályozási környezet megítélése	Likviditási helyzet megítélése	Eredményeszméletű számvitel megítélése	Reform megítélése	Korábbi önkormányzati rendszer megítélése
1 N	61	61	61	61	61	61	61
Mean	2,43	4,48	4,52	4,34	2,70	3,10	2,39
Median	2,00	5,00	5,00	4,00	3,00	3,00	2,00
Std. Deviation	1,176	,566	,566	,704	1,038	,926	,862
2 N	65	65	65	65	65	65	65
Mean	3,15	3,15	2,78	3,28	3,55	3,06	2,28
Median	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00	3,00	2,00
Std. Deviation	1,034	,592	,820	,451	,791	,916	,781
3 N	20	20	20	20	20	20	20
Mean	1,30	3,10	3,35	3,35	2,65	4,05	3,20

	Median	1,00	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00	3,00
	Std. Deviation	,470	,553	,587	,587	,587	,394	,768
4	N	52	52	52	52	52	52	52
	Mean	3,29	2,10	1,90	2,10	3,00	3,12	2,98
	Median	3,00	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00	3,00
	Std. Deviation	1,226	,569	,569	,664	,886	,922	,852
5	N	19	19	19	19	19	19	19
	Mean	2,79	2,32	2,21	2,37	1,95	1,58	1,16
	Median	3,00	2,00	2,00	2,00	2,00	1,00	1,00
	Std. Deviation	1,437	,478	,631	,684	,848	,692	,375
Total	N	217	217	217	217	217	217	217
	Mean	2,78	3,19	3,06	3,22	2,96	3,05	2,47
	Median	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,00
	Std. Deviation	1,261	1,067	1,204	1,048	,992	1,013	,948

12. táblázat: A klaszterek statisztikai jellemzői

Forrás: Saját kutatás

Az első csoport kedvezőnek ítéli meg a feladatfinanszírozást, a szabályozási környezetet, valamint a likviditási környezetet, de gyengébbnek ítéli meg a saját bevételeket, valamint az eredményszemléletű számvitelt, így ők a haszonélvezők csoportja.

A második csoport minden jellemzőjében középértéken vannak, egyedül a szabályozással elégedetlenek az átlagnál, ők is elutasítók a korábbi rendszerrel szemben, így ők a közömbösek csoportja. A harmadik csoportra jellemző a leginkább kevés saját bevétel, de a reformmal átlagnál nagyobb mértékben elégedettek, így ők a rászoruló csoportja. A negyedik csoportra jellemző a gyenge likviditás, és a szabályozási környezettel való elégedetlenség, viszont ők támogatják a leginkább a régi rendszert, így ők a múltba révedők. Az ötödik csoportban majd minden változó tekintetében az átlag alatti mértékben vélekedtek, így ők az elégedetlenek.

4. Összefoglalás

Az elemzés feltárta, hogy a helyhatóságok eltérő módon vélekednek az önkormányzati reformról, az azzal járó szervezeti, és szabályozásbeli átalakítással. Főként a reformintézkedések támogatói közül kerültek ki azok a kistelepülések, amelyek korábban intézményt működtettek, ebből adódóan likviditási helyzetük gyenge volt. Azonban ezt a szegmenst érintette leginkább hátrányosan a számviteli váltás, hiszen számukra nehéz kigazdálkodni, kiképezni a megfelelő munkaerőt.

A nagyobb települések úgy érzik, hogy inkább a saját bevételeikre kell, hogy támaszkodjanak, hiszen a szabályozás logikájából adódóan kevésbé tudnak a központi költségvetési támogatásból részesülni, emiatt a likviditási helyzetük romlott.

A vizsgált minta közel negyedére tehető azon önkormányzatok száma, amelyek számára a reform érdemi változást nem hozott, nem érzékelnek javulást a működés,

szabályozás, valamint a finanszírozás terén. Ők leginkább a kistelepülések, ahol csekély a saját bevétel, így gazdálkodási önállóságuk is gyenge.

Köszönetnyilvánítás

A tanulmány az EFOP-3.6.1-16-2016-00012 sz. Innovatív megoldásokkal Zala megye K+F+I tevékenysége hatékonyságának növelésért pályázat keretében valósult meg.

Felhasznált irodalom

- [1.] Cernenko, T. - Ferciková, V. - Zárska, E. - Novotná, S.(2015): Slovakia - A country study. Prosperitas 2(1) 162-179 pp.
- [2.] Charta (1997): 1997. évi XV. törvény a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról szóló, 1985. október 15-én, Strasbourgban kelt egyezmény kihirdetéséről [Kihirdetve: 1997. március 28.]
- [3.] Csiszárík-Kocsir Á. (2008): Nem marad érintetlenül az önkormányzati szektor sem – avagy a subprime válság hatásai a helyhatóságoknál
- [4.] COMITATUS: ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE 18:(11-12) pp. 60-69.
- [5.] Csiszárík-Kocsir Á. (2010): Az önkormányzati eladósodás jelene és jövője egy országos kvantitatív kutatás eredményei alapján In:COMITATUS: ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE 20:(192) pp. 30-43.
- [6.] Csiszárík-Kocsir Á. (2014): A helyi önkormányzatok eladósodásával járó kamatfizetési kötelezettség változása az ezredforduló után hazánkban és a visegrádi országokban In: Nagy Imre Zoltán (szerk.):Vállalkozásfejlesztés a XXI. században : IV. tanulmánykötet. 451 p. Budapest: Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar, 2014. pp. 245-254.
- [7.] FELLEGI M. (2015): Új finanszírozási és helyi adórendszer: Élet az adóssághozjáról után. Prosperitas 2(1) 111-122 pp.
- [8.] Gárdos Cs. (2015): A kincstári rendszer létrejötte, fejlődése, bővítési stratégiák, lépések a szubszidiaritás irányába. Prosperitas 2(1) 81-97 pp
- [9.] KOHARINÉ dr. PAPP E. (2002): Államháztartási ismeretek (Budapest Perfekt, Budapest)
- [10.] Kovácsné Sipos Á. (2015): A központi és helyi adóbeszedés gyakorlatának és az adózási morál alakulásának kölcsönhatásai. Prosperitas 2(1) 123-143 pp
- [11.] Kovács R. – Sipos I. (2011): Önkormányzatok az átfogó közigazgatási reform előestéjén I- II. IN: Önkormányzati pénzügy 2011 05.sz p 18-24
- [12.] MOLNÁR P. – HEGEDŰS Sz. (2018): Az eredményszemléletű számvitelre történő áttérés megítélése a költségvetési szerveknél. Controller Info 6 (1) 33-38 pp.
- [13.] Mura, L. – Havierniková, K. – Machová, R (2015): Empirical results of entrepreneurs' network: Case study of Slovakia. Serbian Journal of Management. Vol. 12, No. 1, 121-131 pp.
- [14.] Lentner Cs. (2014):The Debt Consolidation of Hungarian Local Governments In: PÉNZÜGYI SZEMLE/PUBLIC FINANCE QUARTERLY 59:(3) pp. 310-325.

- [15.] Sági J. (2015): A bankszféra szerepe és érdekeltsége a helyi önkormányzati kincstári rendszerek kialakításában és működtetésében. Prosperitas 2(1) 98-110 pp.
- [16.] Sivák J. - Zsugyel J. (2015): Közpénzügyi feladat- és forrásmegosztási gyakorlat értékelése az OECD ajánlásainak és néhány kelet-közép-európai ország tapasztalatainak tükrében. Prosperitas 2(1) 43-61 pp.
- [17.] VIGVÁRI, A (2008): A közszektor modernizálásának kulcsa: az önkormányzati rendszer átalakítása. Konferenciakötet, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs, 2008, 80–97.
- [18.] VIGVÁRI A. (2009a) Pénzügyi kockázatok az önkormányzati rendszerben IN: Pénzügyi szemle 2009.1.sz. 68-87.o
- [19.] VIGVÁRI A. (2009b): Atipikus önkormányzati eladósodás Magyarországon In: Közgazdasági szemle: 2009. 7-8. sz. 709-730.o
- [20.] VIGVÁRI A. – JÁNOSSY D. (2009): Kockázatok az önkormányzati rendszerben, ÁSZKUT, Budapest